

TARİHİN SEYRİNDE

Tarihın Götürdüğü Yere Gıt

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni

NİSAN 2010

TARİHİN SEYRİNDE TRT RADYOSUNDA

EDİTÖRDEN

Nisan ayı yazın geldiğini müjdeleyen, güneşin sadece yüzümüzü değil, ruhumuzu da aydınlattığı bir aydır. Nisanın bu aydınlık yüzü bizim de enerjimizi arttırdı ve güzel bir nisan sayısı çıkarmamızı sağladı.

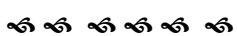
Hep diyoruz, biz bir ekibiz ve daha iyiye ulaşmak için çalışıyoruz. Bu amaç doğrultusunda "Tarihin Seyrinde" ekibinden üç arkadaşımız 3 Nisan cumartesi günü saat 14.30'da TRT Ankara Radyosunda 'Doğru Seçim Mutlu Hayat' programına katıldılar. Gazetemizin tanıtımına ayrılan yaklaşık 45 dakikalık programda yüksek performans göstererek göğsümüzü kabartan arkadaşlarımız, Eda ALAGÖZ, Cansu ÇİFTÇİ ve Habibe UZUN'a çok teşekkür ediyoruz.

Farklı etkinliklerle çalışmalarımızın devam ettireceğiz. Ancak hep söylediğimiz gibi desteklerinizi ve katılımlarınızı bekliyoruz. Birlikten kuvvet doğacağı bilincinden yola çıkarak sizleri de aramızda görmekten mutluluk duyacağımızı bir kez daha ifade etmek isteriz.

Mayıs sayımızda görüşmek üzere. Sevgiler...

& NOT DEFTERİM & Yasemin TÜRKDOĞAN

SIYASETEKİ TÜRK KADINI

**"Ey kahraman Türk kadını,
sen yerde sürünmeye değil,
omuzlar üzerinde göklere yükselmeye
layıksın"**

Mustafa Kemal Atatürk

Kadınlar... Dünya kadınlar günü, anneler günü... Bu saydıklarım ve birçok olay, gün var kadına dair. Çoğu zaman zor olmuştur kadın olmak, güçlükler, büyük yükler altında kalmıştır kadınlar.

Ama bir de Türk tarihinde kadın olmak vardır. Yasalar önünde erkeklerle eşit haklara sahip olabilen kadın. Hâkim, savcı, doktor, öğretmen, vekil, profesör, işçi, sanatçı, öğrenci olan kadın.

Türk tarihinde kadının her zaman özel ve saygın bir konumu olmuştur. Orhun abidelerinde kadının konumundan saygı ile bahsedilmektedir. Yine Oğuz Kağan Destanı'nda, Türk kadınının sosyal ve siyasi çalışmalarına değinilmiş olduğunu görmekteyiz. Türk kültüründe erkek destan kahramanları iyi ata binen, iyi savaşan, iyi kılıç kullanan, kendileri ile boy ölçüşen kadınlarla evlenmek istemektedirler. Bamsı Beyrek hikâyesindeki, Banu Çiçek Katun'u buna örnek verebiliriz.

Türk tarihi sürecinde, Türk kadınının siyasetteki rolü ve konumunun en iyi göstergelerinden biri de kadının devletin her kademesinde, özellikle de karar verme mekanizmalarında, kocasının yanında görev almasıdır. Yabancı devletlerin elçilerinin kabulünde, mutlaka hatunda hakanla beraber olurdu. Tören ve şölenlerde kadın, hakanın solunda oturur siyasi idari konumlardaki görüşlerini beyan ederdi.

Türk kadını ile ilgili Venedikli seyyah Marco Polo şöyle söyler; "Türk kadınlarından daha çok eşine bağlı sağlam ve değerli hiçbir millet kadını yoktur... O çağlarda Türkleri dünyada en başarılı yapan kadınların bu özelliğidir."

Tarihte "devlet başkanlığı" yapan ilk kadınlar da Türklerdir. Hükümdar sefere çıktığında, öldüğünde Türk kadını saltanata naibelik ederdi.

Ziya Gökalp "Türkçülüğün Esasları" adlı kitabında şöyle yazar; "Velayet-i amme hakan ile hatunun her ikisinde müpteseken tecelli ettiği için, bir emirname yazıldığı zaman 'hakan emrediyor ki' ibaresiyle başlarsa kabul olmazdı. Kabul olması için 'hakan ve hatun emrediyor ki' sözleriyle başlaması gerekirdi. Ayrıca hakan tek başına bir elçiyi huzuruna kabul edemezdi. Elçiler ancak sağda hakan ve solda hatun oturdukları zamanda huzura kabul olurdu; ayinlerde, harp ve sulh meclislerinde hatunla mutlaka beraber bulunurdu."

Ne yazık ki, gel zaman git zaman Türk kadının toplumdaki statüsünde değişiklikler olmuş, kadının kentlerdeki yaşamı kısıtlanmıştı. Köylerde ve kırsal kesimde bu kadın erkek ayrımı yaşanmamıştır.

Mustafa Kemal Atatürk bir toplumun, sosyal yaşamında, üretiminde ve siyasi yaşam alanında 'çağının diğer toplum liderlerine göre' kadının önemini çok daha önce fark etmiştir. Kadınların toplumda yer almamasının, ne tür yoksulluklara neden olduğunu bilen Mustafa Kemal yaptığı birçok değişimle beraber, başta eğitim olmak üzere, hukuk, çalışma, siyasi katılım, toplumsal yaşam ve aile yaşamında kadının eşit haklara sahip olmasını sağlamıştır.

Türk kadını eşit haklar konusunda sahip olduğu her şeyi, Mustafa Kemal Atatürk'e borçludur. Oysa bugün "hak, hukuk" adına gözümüzü çevirdiğimiz batı dünyası ve daha başka pek çok ülkenin kadını bu hakları elde etmek için mücadele vermiş, bizden daha geç bazı haklara sahip olmuştur.

Örneğin; kadınlar İtalya'da 1948, Japonya'da 1950, İsviçre'de 1971, Fransa'da 1944 yıllarında bu hakları kazanmışlardır.

Türk kadınına önce 3 Nisan 1930'da belediye seçimlerine, 1933'te muhtarlık seçimlerine katılma hakkı ve 5 Aralık 1934'te de milletvekili seçme seçilme hakkı tanınmıştır.

Artvinli Sadiye Hanım, 1930 yılında Yusufeli'nin Kılıçkaya Belediyesi'ne belediye başkanı seçilerek "Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanı" olmuştur.

8 Şubat 1935'te yapılan seçimlerde 17 kadın milletvekili seçilmiştir.

İlk kadın muhtar ise Gül Esin'dir. Muhtar olmasının ardından kahvehanelerde kumar oynamayı yasaklamıştır. Kız kaçırma olaylarını önlemiş ve nikâh işlerini düzene sokmuştur.

Cumhuriyetimizi taçlandıran kadına seçme ve seçilme hakkının verilmesi üzerine Mustafa Kemal şöyle der; "Şüphe yok ki ilerleme adımları, iki cins tarafından beraber, arkadaşça atılmak ve ilerleme yeniliklerle birlikte merhaleler aşmak lazımdır. Bu kararlar Türk kadınları siyasi ve sosyal alanda pek çok batı ülkesindeki kadınlardan daha üstün bir durum kazanmıştır. Bundan ötürü ben bu kararı en önemli reformlarımızdan biri sayıyorum."

Kendisi için, ülkesi için en iyileri seçen ve seçilebilen kadınlar adına...

Sevgiyle kalın.

LEONARDO DA VINCI KİMDİR?

Rönesans sanatını doruğa ulaştırmış yalnız sanat yapıtlarıyla değil, çok çeşitli alanlardaki araştırmaları ve buluşlarıyla da tanınan dünyanın

en büyük sanatçılarından biridir. 1482'de Milano Dükü Ludovico Sforza'ya sarayında görev almak istediğini bildiren bir mektup yazmıştır. Düke, kendisini savaş araçları, silahlar ve köprüler yapan bir mucit, savunma, topçuluk ve kuşatma konusunda uzmanlaşmış, yetenekli bir mühendis olarak tanıtan Leonardo da Vinci mektubunun sonuna şu sözleri eklemiştir:

"Mermer, tunç ya da pişmiş topraktan heykeller yapabilmeyen usta bir heykeltarı ve en az ötekiler kadar yetenekli ressam olduğumu bilmenizi isterim."

Sanatçının resim alanındaki dehasını ortaya koyan en ünlü yapıtları *Mona Lisa* ve *Son Akşam Yemeği*'dir.

Sanatçılığının yanı sıra aynı zamanda usta bir heykeltarı, mimar, şair ve besteci olan Vinci, sanatın bilimsel gözlemlere dayanması gerektiğini savunmuştur. Mekanik, matematik, anatomi,

botanik, optik, fizik, jeoloji, mühendislik ve zooloji konularıyla ilgilenmiş, insan vücudu üzerine ayrıntılı incelemeler yapmıştır.

Leonardo da Vinci, yazıyı sol eliyle sağdan sola doğru aynadan okunabilecek şekilde yazardı. Bilimsel yazılarını ve çeşitli çizimlerini içeren not defterlerinin büyük bir bölümü günümüze ulaşabilmiştir. Bu not defterlerinin en ünlüleri *Codex Madrid* ve *Codex Atlanticus*'tur. Daha o dönemde insanın da kuşlar gibi uçabileceğini düşünen Vinci, havacılıkla ilgili araştırmalar yapmış, son derece ilginç kanat, uçak ve helikopter modelleri geliştirmiştir.

Leonardo da Vinci, İtalya'nın Floransa kenti yakınlarında Vinci kasabasında doğmuştur. Çocukluğunda müzik ve resmin yanı sıra araç yapımı gibi teknik ve mekanik konulara ilgi duymuştur. Sanata eğilimi daha erken yaşlarda ortaya çıktığından, babası oğlunun çizimleri dönemin ünlü heykeltarı ve ressamlarından Andrea del Verrocchio'ya göstermiştir. Leonardo'nun yeteneğini ilk bakışta anlayan Verrocchio, yanında çalıştırmak üzere onu Floransa'daki atölyesine almıştır. Leonardo, orada yaklaşık beş yıl çalışmış ve çok yönlü bir eğitim görmüştür. O yıllarda az sayıda yağlıboya resmin yanı sıra kurşunkalem ve mürekkeple birçok çizim yapmıştır. Çizimleri arasında silahlar, mekanik araçlar, az rastlanan türden hayvan ve bitkiler, ilginç insan figürleri vardır. Resim ve çizimin yanı sıra bilimsel çalışmalarını da sürdüren Leonardo, doğadaki varlıkların nasıl oluştuğunu, hareketlerini, insan vücudunun yapısını, bitkilerin büyümesini, ışığın ve suyun hareketini, kuşların nasıl uçtuğunu incelemiştir. 1482'de Milano Dükü Ludovico Sforza tarafından, babası Francesco Sforza'nın at üstünde bir heykelini yapmak üzere Milano'ya çağırılmıştır. Dükün sarayında, 1499'a kadar mühendis, ressam, heykeltarı, mimar ve askerlik konularında danışman olarak çalışmıştır. Yeni

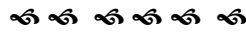
savunma araçları geliştirmiş, büyük sulama sisteminin ve Milano Katedrali'nin kubbe tasarımıyla uğraşmıştır. Mühendislik ve mimarlık işlerinin yanı sıra saray eğlencelerinde tasarımcı olarak çalışan sanatçı bir yandan da Francesco Sforza'nın at üstündeki heykeli üzerinde çalışmıştır. Dükün isteği üzerine heykelin boyutlarını büyütürken kilden dev bir model hazırlamıştır. Model 1493'te halka gösterilmiştir.

Tunçtan dökülmesi tasarlanan ve yüksekliği yaklaşık 7 metreyi bulan heykel o güne kadar yapılmış olanların en büyüğüydü. Ne var ki heykelin dökümüne başlanmadan önce savaş çıktı ve heykel için ayrılan tunç, top yapımında kullanıldı. Model ise savaş sırasında parçalandı.

Leonardo da Vinci, 1502'de Dük Cesare Borgia'nın başmühendisi ve mimarı olarak Floransa'ya geri dönmüştür. 1503'te Vecchio Sarayı'nda Anghiari Savaşı adlı freskin yapımına başlamıştır. Ne var ki taslağını iki yıl içinde hazırladığı bu yapıtı hiçbir zaman tamamlayamamıştır.

1507-1513 arasında İtalya'nın çeşitli kentlerini dolaşan Leonardo da Vinci, 1517'de Fransa Kralı I. François'in çağrısı üzerine Amboise'a gitmiş, orada 'kralın başressamı, mimarı ve mekanikçisi' sanını almıştır. Yaşamın son yıllarında kadar Cloux'da, kralın kendisine verdiği şatoda yaşamış ve 1519'da ölmüştür.

Duygu ALTINOK

HÜRREM SULTAN KİMDİR?

Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi ve Osmanlı tarihinde önemli roller oynamış bir sultandır. Bir Osmanlı padişahıyla nikâhla evlenmiş tek kadın olarak bilinir. Leh asıllı Yahudi bir ailede doğan Hürrem

Sultan'ın asıl adı Roxelanne'dır (Anastasiya Lisowska). Güzelliği nedeniyle küçük yaşta, 1520 tarihinde bugünkü Ukrayna sınırları içinde bulunan Rohatyn şehriden kaçırılmıştır. (Bölge 1184-1939 yılları arasında Polonya Krallığı sınırları içersinde bulunuyordu.) Daha sonra Kırım Hanı tarafından Osmanlı sarayına sunulan Hürrem Sultan, sarayda özel bir eğitim görmüş, dişiliği, zekâsı ve becerisi ile padişahın dikkatini çekmeyi bilmiştir. Harem kadınları ve saray ileri gelenleri arasında da kendine yer edinmiştir.

Hürrem Sultan saraya geldiğinde Kanuni'nin cariyelerinden biri olan Mahidevran Sultan'dan Mustafa isimli bir oğlu vardı. Mustafa zamanla çok sevilen bir şehzade haline geldi. Mustafa'nın Kanuni'den sonra padişah olmasına kesin gözüyle bakılıyordu. Bu da Mahidevran Sultan'ın Valide Sultan olacağı anlamına geliyordu. Oysa Hürrem Sultan her bakımdan Mahidevran Sultan'ın önüne geçti ve Kanuni'nin güven ve sevgisini kazanarak onun nikahlı eşi oldu. Bazı kaynaklar çeşitli entrikalar uygulayarak 16. yüzyıl Osmanlı tarihini olumsuz yönde etkilediği iddia ederler. Kızı Mihrimah Sultan'ı Vezir-i Azam Rüstem Paşa ile evlendirerek Vezir-i Azam'la bir ittifak oluşturmuş; Kanuni, yeniçeriler tarafından çok sevilen oğlu Mustafa'yı kendisini tahttan indirmeyi planladığı inancıyla öldürtmüştür. Hürrem Sultan'ın Kanuni'yi bu kararda etkilediği inancı yaygındır.

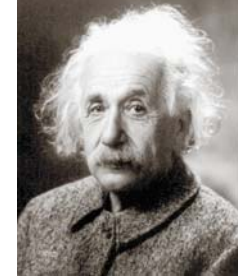
Şehzade Mustafa'nın öldürülmesinden sonra Mahidevran Sultan iyice gözden düşmüş, yaşamının büyük bir bölümünü fakir olarak oğlunun mezarının bulunduğu Bursa'da geçirmiştir. Ancak Hürrem Sultan'ın ölmesinden sonra Hürrem Sultan'ın oğlu padişah II.Selim Mahidevran Sultan'a maaş bağlatmış ve oğlu Mustafa'nın türbesini yaptırtmıştır.

Devlet yönetiminde etkili olan Hürrem Sultan, İran savaşını desteklemiş, Ruslar ve Lehlerle barış içinde yaşanılmasını sağlamıştır. Bu dönemde Ruslar Kazan ve Astrahan Hanlıklarına hakim olup doğuya doğru yayılmaya başlamışlar. Tüm bunlara rağmen, eşi Kanuni Sultan Süleyman'dan önce 52 yaşındayken ölmüş ve oğlu II. Selim'in tahta çıkışını görememiştir. Cenazesi İstanbul'da Süleymaniye Camii haziresindeki Hürrem Sultan Türbesi'ne gömülmüştür.

Habibe UZUN

ALBERT EINSTEIN KİMDİR?

Albert Einstein, 14 Mart 1878 yılında Almanya'da Württemberg'de doğdu. 1884 yılında eğitimi için bazı özel dersler, 1885 yılında da keman dersleri aldı. Aynı yıl Yahudi olduğu halde Munich'deki Katolik Okulu'nda eğitime

başladı. Çeşitli okullarda eğitim hayatına devam etti. Modern fiziğin kuramlarının oluşmasında büyük katkıları olan Albert Einstein'nın en bilinen teorilerinden biri İzafiyet Teorisi'dir. Döneminde tartışmalara sebebiyet vermiş bu kuram ile uzay-zaman kavramları yeni şekillerini almıştır. Einstein, Avrupa ve Amerika'da birçok üniversitede fizik, tıp ve felsefe alanlarında onursal doktora almaya hak kazanmıştır. 1921 yılında Nobel Fizik Ödülü'nü alan Einstein, bunun dışında birçok ödül ve nişan almıştır. Bu ödüller arasında, Copley Nişanı(1925) ve Franklin Nişanı(1935) da bulunmaktadır.

1933 yılında Almanya'da Nasyonal Sosyalist Partisi'nin iktidara gelmesiyle uygulanan yasalar yüzünden çalışmalarına izin verilmeyen 40 bilim adamı adına Einstein, Mustafa Kemal Atatürk'e bir mektup yazarak onların Türkiye'de çalışmalarına devam etmelerini istemiştir. Atatürk bu isteği kabul ederek onlara İstanbul Üniversitesi'nde çalışma imkânı tanıdı. Aynı dönem Einstein'a İsrail Başbakanlığı teklif edilmiş ancak Einstein bu teklifi kabul etmemiştir.

Einstein, Dr. Chaim Weizmann ile Jerusalem Musevi Üniversitesi'ni kurmuştur. 1945 yılında Amerika Başkanı Roosevelt'e yazdığı mektupta nükleer silahların yapılabileceğinden bahseden Einstein, daha sonra nükleer silahların oluşumuna ve kullanılmasına neden olduğu için büyük pişmanlık duyduğunu hep dile getirmiştir.

18 Nisan 1955 yılında 76 yaşında bir iç kanama sonucu hayatını kaybeden Einstein, 'Generalized Theory of Gravitation' adlı çalışması yarım kaldı. Ölümünden sonra otopsisini yapan Dr. Thomas Stoltz Harvey beyindeki anormalliği fark etti. Paryetal lobunun normal insanlardan %15 daha büyüktü. Beynin bu bölgesi matematik ve görsel yetenekle ilgili becerilerin geliştiği bölge idi. Ayrıca beyinin normal insanlardan %73 daha kıvrımlı olduğunu gözlemlemiştir.

Gökçe URGANCI

& SEVİL'EN KÖŞE & Sevil ARAZ

DÜNYA SAHNESİNDE SHAKESPEARE

Hayat kimine büyük bir boşluk, kimine yaşatır hoşluk. Kimi tadından içemez hayat ona mayhoştur. Kimi içmeye doyamaz sarhoştur. Yaşadığı her anın sarhoşu Shakespeare göre bütün dünya bir sahnedir. Ve bütün erkekler ve kadınlar sadece birer oyuncu... Bu nedenle yalnız Elizabeth dönemi İngiltere'sinin değil, bütün dünyanın gelmiş geçmiş en büyük oyun yazarı olarak değerlendirilir. Başkalarının yazdığı oyunları düzelterek oyun yazarlığına ilk adımını atıp, kısa süre sonra kendi oyunlarını yazmaya başlamıştır. Shakespeare büyük bir edebiyatçı, buna karşılık yetersiz eğitim görmüş sıradan bir insandı.

Yaşamak, her insanın bastığı basamak. Belki inerek, belki bu basamakları çıkararak yaşamak. O, bu basamakları hızla çıkmayı bilmiş ve gelecek kaygısı taşımaksızın çağının seyircileri için yazdığı oyunlar dünyanın her yerinde okunmuş ve oynanmıştır. Böylece Shakespeare, bütün insanlığın mirası olmuştur.

Bu olağanüstü başarı nereden geliyordu dersiniz? İşte bunun cevabı yine oyunlarında gizlidir. Oyunlarında en çok hayranlık duyulan şeylerden biri, yapıtlarındaki karakterlerin kitap karakterleri gibi gözükmemesidir. Tersine, bu karakterler bir oyunda değil de yaşamda karşılaşıldığında görür görmez tanınacak kadar gerçek kişilerdir. Shakespeare, öyle canlı karakterler yaratır ki, onların iç dünyasını ve acılarını öylesine sevecenlikle sergiler ki, izleyiciler onlara yakınlık duyar ve başlarına gelenlere üzüldü.

Shakespeare, İngiltere'de yeni düşüncelerin ortaya çıktığı bir dönemde ürünlerini verdi. I.Elizabeth hala Tanrının yeryüzündeki vekiliydi; en yüksek soyludan ve en yoksul halka kadar herkesin yeri belliydi. Ama ortaçağdan kalma bu düzen sorgulanmaya başlamış, Reform hareketi papanın, parlamentoda kralın mutlak otoritesine karşı çıkarken toplumsal ve ekonomik düzen yükselen kapitalizmin etkisiyle sarsılmıştır. Gözünü kapayan kendine gece yapar diyen Shakespeare döneminin koşullarını görüp, değerlendirmesini bilmiş ve 1603-06 arasında yazdığı oyunlarında I.James döneminin huzursuz, güvensiz, kuşkucu ortamını yansıtmıştır.

Hayat koskoca bir derya iken o, bütün hayatı harmanlamasını bilmişti. Bu nedenle konu seçiminde çok yönlülüğü ortaya çıkar. O, yaşamın yaratıcısı olan doğayı sergilemeye çalışmıştır. Bazen insan dünyasını daha karanlık, acımasız ya da gülünç yanlarıyla anlatmışsa da temelde yaşamı bütün görünüşleriyle yüceltmıştır.

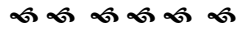
Shakspeare'in yarattığı karakterler arasında özellikle ilgi çeken, her çağda yoruma açık bir kişiliği olan Danimarka Prensi Hamlet'tir. Acı çekmek ya da kendini öldürecek acıyı dindirmek arasında bocalayan Hamlet'in ikilemini Shakespeare, ünlü **"Olmak ya da olmamak işte bütün mesele bu"** dizesiyle dile getirmiştir.

Trajedilerden başka komedilerde yazan Shakspeare'in on beşin üzerinde tiyatro eseri vardır. Ayrıca öyküleri ve sone tarzında yazılmış şiirleri de bulunmaktadır. İşte onlardan biri olan şiirinde dünyadaki tüm korkularımızı, çekincelerimizi, kaçtıklarımızı, kaçındıklarımızı ne güzel anlatmış:

Sevilmekten korkuyor, kendisini sevmeye layık görmediği için. Düşünmekten korkuyor, sorumluluk getireceği için. Konuşmaktan korkuyor, eleştirilmekten korktuğu için. Duyularını ifade etmekten korkuyor, reddedilmekten korktuğu için. Unutmaktan korkuyor, dünyaya iyi bir şey vermediği için. Ve ölmekten korkuyor, aslında yaşamayı bilmediği için.

Hayatımız korkularımızdan, endişelerimizden, küçük mutluluklarımızdan, başardıklarımızdan veya başaracaklarımızdan ibaret değil mi? Aslında tüm korkularımızda kazandıklarımızı kaybetme korkusu değil midir? Bundan dolayı Shakespeare **"Daha iyi, iyinin düşmanıdır"** der. Ve tüm korkularımıza, çekincelerimize, kaçtıklarımıza ve kaçındıklarımıza rağmen "Yaşa, her şeyden önce yaşa ve sırf tesadüfen bu dünyaya gelmiş olduğun için" diyerek bu sahne senin mesajını vermekten geri durmamıştır.

Ömür dediğimiz kurulmuş bir saat o çalacak dünyaya sesini duyurmak için. Biz sesimizi duyurmanın rahatlığı ile elveda diyeceğiz. Shakespeare sesini duyurmanın rahatlığı ile elveda dedi dünyaya. Ben de Shakspeare'e ses olabilmemizin rahatlığıyla hoşçakalın diyorum. Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle...

MARSHALL PLANI

George Catlett Marshall, İkinci Dünya Savaşı esnasında Amerika Birleşik Devletleri Genel Kurmay Başkanı, daha sonra Dışişleri ve Savunma Bakanı olarak görev almıştır. Türkiye'nin ekonomik kalkınmasını başlatan, Marshall Planı olarak bilinen Avrupa Kalkınma Programının yaratıcısıdır. İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı 1 Eylül 1939'da Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı'na getirilmiştir. Ocak 1947'de dışişleri bakanlığına getirilen Marshall aynı yıl haziran ayında kendi adıyla anılan ve savaş sırasında büyük yıkıma uğrayan Avrupa'nın yeniden inşasını amaçlayan Avrupa Kalkınma Planını açıklamıştır. Başlangıçta plan kapsamına alınmayan Yunanistan ve Türkiye'ye

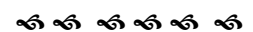
yardım sağlanmasında etkili olmuştur. Marshall Planı; buna katılmak isteyen her Avrupa ülkesine Amerikan mali yardımını, malzeme ve makinesini öngörmüştür. Bu plan üzerine Amerika, 3 Nisan 1948'de Dış Yardım Kanunu'nu çıkarmıştır. Amerika bu kanuna dayanarak daha ilk yılında; İngiltere, Fransa, Belçika, İtalya, Portekiz, İrlanda, Yunanistan, Türkiye, Hollanda, Lüksemburg, İsviçre, İzlanda, Avusturya, Norveç, Danimarka ve İsveç'e altı milyar dolarlık bir ekonomik yardım yapmıştır. Bu yardım, müteakip yıllarda on iki milyar dolara ulaşmıştır. Marshall Planı, Sovyetler ve peyklerine de açık olmakla birlikte Doğu Bloğu üyeleri buna katılmak istememişlerdir.

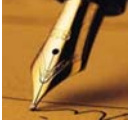

Marshall yardımları sonucunda, Avrupa'daki sanayi üretimi savaş öncesine oranla %25, tarımsal üretim ise %14'lük bir artış göstermiştir. Marshall Planı, gerek uluslararası ölçekte gerekse Türkiye açısından önemli etkiler ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Sermayenin uluslararası karakterine vurgu yapılmış ve ekonomik gelişme konusundaki gereklilikler arasında ön sıraya yerleşmiştir. Buradan da açıkça anlaşılacağı üzere sömürgecilik kavramı modernleştirilmiş ve ülkeler ekonomik açıdan bağımlı hale getirilerek bu gücün siyasete kanalize edilmesi söz konusu olmuştur. Sömürgecilik kokan emelleri bir tarafa bırakılırsa bunlardan global ölçekte olan etkilerden en önemlisi özellikle Batı Avrupa'da savaştan kaynaklanan sermaye yoksunluğu sebebiyle üretimin sekteye uğramasını engelleme yolunda önemli bir girişim olmuştur. Marshall Planı'nın Türkiye açısından en büyük etkilerinden biri ise, Ticari Sermaye Birikiminin Sanayi Sermaye Birikimine geçiş sürecinde geçici işlevi sağlamıştır. Bu plan ayrıca Türkiye'nin global kapitalist sisteme entegre olma sürecinde de önemli rol oynamıştır.

Sevinç TUNÇ

ÇALIŞAN KALEM & Kübra ÇALIŞKAN

TÜRK HAVACILIĞI VE FESA BEY

“İstikbal göklerde” diyor Büyük Önder. Evet, gökler, uçsuz bucaksız, mavi gökler...

İnsan göğe bakarak hayal kurar. Orada insanı cezbeden bir şey vardır. Gök, özgürlüktür, umuttur, sonsuzluktur.

Atatürk 1935’teki bir konuşmasında: “Bizim dünyamız –bilirsiniz- topraktan, sudan ve havadan sunulmuştur. Hayatın da esas unsurları bunlar değil midir? Bu unsurlardan birinin eksikliği, yalnız eksikliği değil, sadece bozukluğu hayatı imkânsız kılar. Hayatı, hele ulusal hayatı seven, onu korumak isteyen; yurdunun topraklarına, denizlerine olduğun gibi havasına da ilgisini her gün biraz daha çoğaltmalıdır.” diyor.

Uçakların yeni yeni insan hayatına girdiği o dönemde havacılığın önemini vurgulayan Atatürk, ileri görüşlülüğüyle milletin ilgisini bu yöne çekmiştir. Ülkemizin güvenliği sadece kara ve deniz gücüne bağlı değildir. Göklerimizin güvenliği de en az onlar kadar önemlidir.

Teknolojinin gelişmesi, ülkelerin savunma stratejilerini de değiştirmiş ve artık devletlerin güvenliğinde hava sahasının önemi anlaşılmıştır. Yakın tarih bunu da gösteriyor ki, devletler için en büyük saldırı hava yoluyla yapılmaktadır. Bir devletin güvenliği, o devletin kara, hava ve deniz gücüne bağlıdır. Bunların hiçbiri birbirinden bağımsız değildir. Ordunun gücü milletin bağımsızlığını devam ettirecek yegane unsurdur.

Atatürk: “Havacılarımız, bütün ordu ve donanmamız gibi, vatani korumaya yetenekli kahramanlardır.” diyerek havacılarımızı ve pilotlarımızı övmektedir. Türk havacılık tarihinde elbette, birçok başarılı pilot yer almaktadır. Fakat bunlardan en önemlisi kuşkusuz, bu kıvılcımı ateşleyen ilk Türk Pilotu, Fesa Bey’dir.

Türk Ordusu’nda havacılık çalışmaları, 1909 yılında başlamış ve 1911 yılında bu çalışmalar geliştirilmiştir. Havacı personel yetiştirilmesi için birkaç subayın bu dönemde Avrupa’ya eğitime gönderilmesine karar verilmiştir. Milli savunma bakımından havacılığın önemini anlayan Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa, konuyla yakından ilgilenmiş ve yapılan sınavda en yüksek notu alan Süvari Yüzbaşı Mehmet Fesa (Evrensev) ile İstihkam Teğmen Yusuf Kenan, uçuş eğitimi için Temmuz 1911’de Fransa’daki Bleriot Fabrikası’nın uçuş okuluna gönderilmiştir.

Yine 1911’de Kurmay Yarbay Süreyya Bey, havacılık teşkilatını kurmakla görevlendirilmiş,

tayyare alımı ve pilot yetiştirilmesine imkan tanıyan kararnamenin hükümet tarafından imzalanmasıyla Türk Ordusunun ilk havacılık kuruluşu “havacılık komisyonu” adıyla faaliyete başlamıştır. Ne büyük bir gururdur ki, modern ve ileri teknolojiye sahip olan havacılığın ilk temeli olarak kabul edilen 17 Aralık 1903 tarihindeki Wright kardeşlerin ilk motorlu uçağı havalandırmalarından kısa bir süre sonra askeri havacılık teşkilatını kuran ABD, Fransa, İngiltere, Almanya ve İtalya ile hemen hemen aynı yıllarda Türk Askeri Havacılık Teşkilatı da kurulmuştur.

1912’de Fransa’dan dönen Fesa Bey ve Yusuf Kenan Bey, Türk Ordusu’nun ilk pilotları oldular. 26 Nisan 1912’de Fransa’dan alınan iki uçağın uçmaya başlaması, Pilot Fesa Bey’in İstanbul semalarındaki ilk uçuşu oldu. Bugün 26 Nisan, Türk Pilotlar Günü olarak kutlanmaktadır. İlk Türk Pilotu Fesa Bey daha sonra Balkan Savaşlarında da görev yapmıştır. Birinci Dünya Savaşı’nın başlamasıyla Kafkasya cephesine atanmış, ancak burada Ruslara esir düşmüştür. 1920’de kaçarak yurda dönen Fesa Bey, Doğu ve Batı Cephesi’nde de hizmetlerde bulunmuştur. Büyük Taarruz’dan sonra İzmir’deki hava okuluna öğretmen olarak atanmış, 1925’te kendi isteğiyle, buradan emekli olduktan sonra 1933’te Hava Yolları Devlet İşletme İdaresi’nin başına müdür olarak getirilmiştir.

Bugüne kadar pek bilinmeyen, fakat Türk havacılık tarihinde önemli bir yeri olan Fesa Bey, 9 Nisan 1951’de İstanbul’da vefat etmiştir. Bu ayki yazımı Hava Harp Okulu Marşı’ndan bir bölümle bitirmek istiyorum. Hoşça kalın, sevgiyle kalın...

Yolumuzda olsa da dağlar kalın bir perde
Pervasız bir kartalız bu hudutsuz göklerde
Gönlümüzde taşıtıkça bizi coşturan bu hız
Semada olacağız ışık saçan bir yıldız

Kaygusuz kalsın diye düşmandan vatanımız
Yemin ettik göklerde akacaktır kanımız
Bir Türk oğlu Türk olan böyle ölür nam salar
Üzülmeysin bu yolda şehit veren analar

& TARİHTE BU AY & Halil GOSTAK

1 Nisan 1949 Türkiye, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine katıldı.

2 Nisan 1453 Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u kuşatma harekâtına girişti.

3 Nisan 1930 Türk kadınlarına belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını tanıyan Yeni Belediyeler Kanunu yürürlüğe girdi.

1948 ABD Başkanı Henry Truman, ekonomi yardımları içeren Marshall Planı’nı imzaladı.

4 Nisan 1949 NATO kuruldu.

1953 NATO tatbikatından dönen Dumlupınar Denizaltısı, Çanakkale Boğazı’nda İsveç gemisi Nabolend ile çarpışarak 81 Türk şehit oldu. Bu gün Deniz Şehitlerini Anma Günü ilan edildi.

5 Nisan 1941 Anıtkabir için düzenlenen proje yarışmasını Emin Onat ve Orhan Arda’nın hazırladıkları proje seçildi.

6 Nisan 1326 Kuşatma altında tutulan Bursa, Orhan Bey Dönemi’nde Bizanslılardan alındı.

7 Nisan 1939 II. Dünya Savaşı, İtalya’nın Arnavutluk’u işgali ile başladı.

30 Hıristiyanların, Hz. İsa’nın çarmıha gerilerek öldürüldüğüne inandıkları gün.

8 Nisan 1830 Avrupa ülkeleri, bağımsız Yunan Devleti’nin onaylanmasını Osmanlı Devleti’nden istediler.

9 Nisan 1988 Mimar Sinan vefat etti.

10 Nisan 1845 Türk Polis Teşkilatı kuruldu.

11 Nisan 1905 Einstein, İzafiyet Teorisini açıkladı.

12 Nisan 1991 Körfez Savaşı Ateşkes Antlaşmasının imzalanmasıyla resmen sona erdi.

13 Nisan 1204 IV. Haçlı Seferi ile Konstantinopolis yağmalandı.

14 Nisan 1987 Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üyelik için başvurdu.

15 Nisan 1912 2340 yolcusuyla ilk yolculuğuna çıkan Titanic, Newfoundland’ın güneyinde bir buzdağına çarparak battı. 1513 kişi hayatını kaybetti.

1552 Ünlü tablo Mona Lisa’yı yapan Leonardo Da Vinci doğdu.

16 Nisan 1946 Suriye Fransız mandasıyken bağımsızlığını kazandı.

17 Nisan 1453 Çanakkale Anıtı’nın temelleri atıldı.

18 Nisan 1558 Hürrem Sultan vefat etti.

19 Nisan 1909 Jeanne d’Arc azize ilan edildi.

20 Nisan 571 İslam Dini’nin Peygamberi Hz. Muhammed doğdu.

21 Nisan MÖ 753 Romulus ve Romus kardeşler Roma’yı kurdular.

22 Nisan 1920 İtilaf Devletleri, Osmanlı Devleti’ni Paris’te toplanacak olan sulh konferansına davet ettiler.

23 Nisan 1920 Türkiye Büyük Millet Meclisi ilk kez toplandı.

1616 Migel De Cervantes ve William Shakspeare öldü.

24 Nisan 1830 Osmanlı Devleti, Yunan Devleti’nin varlığını resmen tanıdı.

25 Nisan 1915 Seddülbahir ve Arıburnu Muharebeleri başladı.

26 Nisan 1912 Osmanlı pilotu Fesa Bey, ilk defa Osmanlı tayyaresi ile Türk toprakları üzerinden uçtu.

27 Nisan 1909 II. Abdülhamit tahttan indirildi, yerine V. Mehmet geçti.

28 Nisan 1920 Azerbaycan Sovyetler Birliğine katıldı.

29 Nisan 1945 Sovyet tankları Berlin’e girdi.

30 Nisan 1030 Gazneli Mahmut vefat etti.

& AYIN KONUĞU & Cansu ÇİFTÇİ

Bu ayki konuşum değerli öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Nejla GÜNAY. Hocamızla "Ermeni Sorununun dünü ve bugünü" üzerine konuştuk. Röportajı zevkle okuyacağımızı umuyor, sorularımıza hocamızın verdiği cevaplarla sizi baş başa bırakıyorum.

1.Tehcir kararının ortaya çıkmasının sebepleri nelerdir?

Tehcir (zorunlu göç) kararını iyi değerlendirebilmek için sadece 1915 yılına yoğunlaşmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Çünkü bu kararın alınmasına yol açan sebepler Ermenilerin bağımsız devlet kurma amacıyla Anadolu'da yaptıkları eylemlerin sonuçlarıyla ilgilidir. Ermeniler bu amaçla 1878 yılından itibaren bazı çalışmalar yaptılar. Ermeniler, 1915 yılında Osmanlı Devleti'nin savaş hâlinde olmasını fırsat bilip Anadolu'da yaşayan halka insanlık dışı davranışlarda bulununca halkın can, mal, namus güvenliğini sağlamakla sorumlu olan Osmanlı Devleti tehcir kararını almak zorunda kaldı. 1877'de başlayıp 1878'de Osmanlı Devleti'nin yenilgisiyle sona eren Osmanlı-Rus savaşından sonra iki devlet arasında Ayestefanos Antlaşması imzalandı. Antlaşmanın 16. maddesi şöyledir: "Ermenistan'dan Rusya askerinin istilası altında bulunup Osmanlı Devleti'ne verilmesi gereken yerlerin boşaltılması oralarda iki devletin dostane ilişkilerinde zararlı karışıklıklara yol açabileceğinden, Osmanlı Devleti, Ermenilerin barındığı eyaletlerde mahalli menfaatlerin gerektirdiği ıslahat ve düzenlemeyi vakit kaybetmeksizin yapmayı ve Ermenilerin, Kürtlere ve Çerkezlere karşı güvenliklerini sağlamayı garanti eder".

Antlaşmanın bu hükmü esas itibarıyla bağımsızlık kazanmak isteyen Ermenileri tam anlamıyla memnun etmedi. Ancak 'Ermeni sorunu'nun tarihte ilk kez bir uluslararası belgeye yansması ve 'Ermenistan' diye bir bölgenin varlığından söz etmesi açısından büyük önem taşımaktaydı. Daha sonra Ayestefanos Antlaşması geçersiz sayılıp yerine Berlin Antlaşması imzalanmışsa da Ermenilerle ilgili hüküm Berlin Antlaşması'nda da yer aldı. Berlin Antlaşması'nın 61. Maddesi, Ayestefanos Anlaşması'nın 16. maddesinin yerine şu hükmü getirmişti: "Osmanlı Hükümeti halkı Ermeni olan eyaletlerde mahalli ihtiyaçların gerektirdiği ıslahatı yapmayı ve Ermenilerin Çerkez ve Kürtlere karşı huzur ve güvenliklerini garanti etmeyi taahhüt eder ve bu konuda alınacak tedbirleri devletlere bildireceğinden, bu devletler söz konusu tedbirlerin uygulanmasını gözeteceklerdir". Berlin Antlaşması'nın bu hükmü ile yabancı güçler, Osmanlı topraklarında yaşayan Ermenilerin bağlı oldukları Osmanlı Devleti ile ilişkilerine müdahale etme hakkı elde ettiler.

Bu antlaşmanın imzalanmasından sonra Batılı devletler, Ermeni ıslahatını bahane ederek bir taraftan Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışırken diğer taraftan da Osmanlı Ermenilerini isyan etmeleri için kışkırtmaya başladılar.

2- Berlin Antlaşması'ndan sonra Büyük Devletler, konuyla ilgili olarak Osmanlı Devleti'ne karşı nasıl bir tutum izlediler?

Berlin Antlaşması'nın imzalanmasını izleyen dönemde Ermeni konusu iki yönüyle karşımıza çıkmaktadır: İngiltere, Fransa ve özellikle Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin "Ermeni Islahatı" ile ilgili olarak neler yaptığını ısrarla takip etmesi ve müdahalelerde bulunması, Osmanlı Devleti'ni zor duruma soktu. Diğer taraftan Ermenilerin Anadolu'nun çeşitli yerlerinde, özellikle Doğu Anadolu ve Çukurova bölgesinde örgütlenip isyanlar çıkarması devleti zor duruma soktu. Çünkü çıkarılan her isyan yabancı devletlerin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışması için bahane oldu. Ermeniler de bunu bildikleri için farklı bölgelerde ayaklanmalar başlattı. Genellikle bu ayaklanmalar Ermenilerin Müslümanları öldürmesi, Müslümanların galeyana gelmesi ve olayların çok büyük olaylara dönüşmesi şeklindeydi. Ermeniler 19. yüzyılın sonlarında dışarıdan da aldıkları destekle komiteler kurup bu komiteler aracılığıyla isyanlara başladılar. Bağımsız devlet kurma amacı taşıyan ve bu amaca ulaşmak için terör ve propaganda dâhil her yolu mubah gören bu komitelerin en tanınmışları; 1887'de Cenevre'de kurulan Hınçak ve 1890'da Tiflis'te kurulan Taşnaksutyun'dur. Komitelerin kurulmasından sonra terör eylemlerinin artması Osmanlı Devleti'ni zor durumda bırakmış, Anadolu'nun birçok bölgesinde, çoğu aynı anda, ermeni isyanları baş gösterdi. Bu isyanların çıkarıldıkları bölgeler farklı olsa da hepsinin amacı aynıdır. 1896 yılında çıkarılan ve sonuçları itibarıyla en etkili isyanlar Trabzon, Van ve Zeytun'da çıkarılan isyanlardır.

1878'den sonra Amerika ve Avrupa basınında ve yayımlanan kitaplarda Osmanlı sınırlarında yaşayan Ermenilerin büyük baskılara maruz kaldıkları, öldürüldükleri, sadece Hıristiyan oldukları için eziyet çektikleri, açlıktan öldükleri ve o insanlara yardım edilmesi gerektiği yönünde propagandalara sıklıkla rastlanmaktadır. Ermeniler böylece geniş bir kamuoyu oluşturmayı başardılar. A.B.D ve Avrupa'da, Anadolu'da Ermenilerin öldürüldüğüne ve Ermenilerin mağdur millet olduğuna inanan bir kamuoyu bugün de Ermenilerin arkasındadır. Dışarıda yayınlanan yalan haberlerin bu konudaki etkisi çok fazladır. Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin yapması gereken işlerden biri de o kamuoyunun yanlış haberlerle yönlendirildiğini aslında bunların doğru olmadığını ortaya koymaktır.

3-Osmanlı Devleti'ndeki yenilikler Ermeni olaylarını nasıl etkiledi?

1908'de II. Meşrutiyet'in ilanı Ermeni olayları açısından bir dönüm noktasıdır. Çünkü Meşrutiyetin getirdiği serbestlik ortamında hürriyetin sınırsız bir hak olarak algılanması büyük çaplı Ermeni olaylarına zemin hazırladı. Bu dönemde tutuklu bulunan Ermeni komitelerinin affedilerek serbest bırakılmaları, silahlanmanın kolay olması, Ermenilerin bundan sonra bağımsız devlet kurma amaçlarını saklamaya gerek duymayıp bu yöndeki çalışmalarını alenen yapmaya başlamaları gibi etkenler Anadolu'da çıkarılabilecek isyanlara zemin hazırladı. Örneğin, Adana'da silahlanan Ermeni gençleri Papaz Muşeg tarafından bir ordu birliğiymiş gibi düzenlenerek günün belli saatlerinde talim edip isyana hazırlandılar. Bu durum, Adanalı Müslümanların da endişelenmesine ve silahlanmasına sebep oldu.

Dolayısıyla patlamaya hazır bir bomba hâline gelen Adana'da küçük bir kıvılcım çatışmalara sebep olabilirdi. Nitekim İstanbul'da 13 Nisan 1909'da başlayan siyasî karışıklıkların duyulmasının ardından Adana'da da 14 Nisan 1909'da büyük olaylar patlak verdi. Ancak Adana'daki olaylar siyasî değil Müslüman-Ermeni çatışması niteliği göstermekteydi. 1909 Adana ayaklanması, Ermenilerin büyük şehirlerde de devlete isyan etme cesaretini topladıklarını gösteren bir olaydır.

4. Tehcir kararı alındığında nasıl bir ortam vardı ve kararı nasıl uygulandı?

Büyük devletlerin kışkırtmaları ve Balkan devletlerinin çıkardıkları isyanlar sonucunda bağımsızlıklarını kazanması, Ermenilerin de bağımsız olma umutlarını artırmıştı.

Ermeni olayları, 1878'den I.Dünya Savaşı'na kadar sürdü. I.Dünya Savaşı başladığı dönemde Doğu Anadolu'da Ermeniler, Muş, Bitlis ve Van'da ayaklanarak Rusya ile savaşan 3. Kolordunun levazimatını kesip Osmanlı ordusunu içeride meşgul etmeyi amaçladılar. Bu amaçla isyan çıkarttıkları diğer bir yer 4. Ordu'nun ikmal hatları üzerinde bulunan Maraş'ın Zeytun (Süleymanlı) bölgesidir. İsyân çıkarıp Osmanlı ordusunu baltalama girişiminde bulunan ve böylece Kanal ve Filistin'de Osmanlı ordusuyla savaşan İngilizlere yardım eden Ermeniler, ödül olarak İngilizlerden alacakları Kilikya bölgesinde(Adana, Mersin, Maraş, Urfa), "Ermeni Prensiği", Doğu Anadolu'da da Vilayât-ı Sitte'de "Büyük Ermenistan" devletini kurma hayalleri peşindeydiler.

Bu amaçla Çanakkale'de, Doğu cephesinde ve Arapların yaşadığı bölgelerde açılan cephelerde savaş devam ederken Osmanlı Ermenilerinden bir kısmı Rus ordusuna katılırken bir kısmı da firar ederek dağlara çıkıp isyan başlattı. Bu devleti özellikle vatandaşın güvenliğinden sorumlu Dâhiliye Nezareti'ni zor duruma soktu. Ayrıca Ermenilerin Müslüman köylerine baskın yaptıklarını duyan bazı Müslüman askerler de firar edip köylerine dönmeye kalkışınca bu konunun halledilmesi mecburiyeti ortaya çıktı.

Doğu cephesinde Ermeni vatandaşlarının ihanetine uğrayan Osmanlı Hükümeti, ülke bütünlüğünü korumak amacıyla 24 Nisan 1915'te Ermeni komitelerini kapatıp liderlerini tutukladı. Bu tedbir yetersiz kalınca Doğu Anadolu'da savaş bölgesi hattı içinde kalan Ermenileri, 27 Mayıs 1915 tarihli bir kanun çerçevesinde imparatorluğun güneydeki savaş dışı kalan bölgelerine (Suriye'ye) sevk etti. Daha sonra tehcirin kapsamı biraz daha genişletildi. Ermenilerin belirlenen bölgelere gitmeden önce köylerin kurulması, onların yiyecek ihtiyaçlarının karşılanması gibi tedbirler hükümet tarafından alındı. Bu tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığı titizlikle takip edildi. Bu konuda yayınlanan talimatnamelere uymayan görevlilerin yargılanması ve cezalandırılması istendi. Bu sebeple yargılanıp idam cezasına çarptırılan görevliler vardır ve bu cezalar ertelenmeyip anında infaz edilmiştir. Bütün tedbirlere rağmen böylesine büyük bir göç hareketinde istenmeyen olayların yaşanması kaçınılmazdır. Çeşitli aşiret ve eşkıyanın saldırısına maruz kalan ve bunun sonucunda hayatını kaybedenler olmuştur. Salgın hastalıklar nedeniyle vefat edenler vardır. Bu olumsuzluklara rağmen Amerikan yardım kuruluşu Near East Relief ve Birleşmiş Milletlere bağlı yardım görevlilerinin tuttuğu kayıtlara göre göç eden Ermenilerin çok büyük kısmı iskân bölgelerine ulaşmıştır. Ancak bunlardan bir kısmı buralarda kalmayıp A.B.D, Rusya (daha sonra Ermenistan) ve çeşitli Avrupa ülkelerine göç etmişlerdir.

5. Ermeni sorununun günümüzdeki durumuyla ilgili değerlendirmeleriniz nelerdir?

Ermeniler, 1965 yılında, tehcirin 50.yılında, 24 Nisan'ı soykırım günü olarak ilan etmişlerdir. Oysaki 24 Nisan tarihi tehcir kararının alındığı gün değil, Ermeni entelektüellerinin tutuklandığı ve hapse atıldığı gündür. Ermeniler bu günü tehcir kararının alındığı gün olarak kabul etmektedirler ve bunun bir soykırım kararı olduğu yönündeki iddialarını bütün dünyaya anlatmaktadırlar. Bu konuda önemli ölçüde başarı da elde etmişlerdir. Bu tarihten itibaren Türkiye'ye yönelik Ermeni faaliyetleri "Dört T" planı çerçevesinde uygulamaya kondu: Buna göre;

1-Tanıtma: Terör yoluyla seslerini duyurma planıdır. Bu amaçla kurdukları ASALA adlı terör örgütü yabancı ülkelerdeki Türk diplomatlarını hedef almış ve bu saldırılarda 34 Türk diplomatı öldürülmüştür. Ermeniler Türk kanı dökmek yoluyla seslerini dünyaya duyurdular.

2-Tanınma: Çeşitli ülkelerin parlamentolarında Türklerin Ermenilere soykırım yaptığı şeklinde kararlar aldırılmaktadır. Şu an itibarıyla 21 ülke bu yönde karar aldı. Yeni kararlar da çıkabileceğinden bu bilginin sürekli güncellenmesi gerekiyor.

3-Tazminat: Türkiye Cumhuriyeti'nin Ermenilerin Anadolu'daki kayıpları için tazminat ödemeye mahkûm edilmesi.

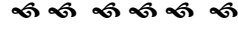
4-Ermenilerin kendilerinin olduğunu iddia ettiği toprak ve malların Ermenilere iadesinin temini.

Ermeni soykırımı iddiası, 1915 yılı içerisinde bir buçuk milyon Ermeni'nin göç esnasında Osmanlı Devleti tarafından öldürüldüğü yönündedir. Oysaki O dönemde Osmanlı Devleti topraklarında bir buçuk milyon Ermeni yaşamadığını Osmanlı nüfus kayıtları ile gözler önüne sermek mümkündür. İngiliz nüfus kayıtlarında da Ermeni nüfusun bir buçuk milyonun altında olduğu kayıt edilmiştir.

Ermeniler; 1878, 1896, 1920 ve 1922 yıllarında sürekli olarak soykırım yapıldığını iddia etmektedirler. Ancak iddialarına yönelik sözlü anlatıların dışında yazılı herhangi bir kanıt ortaya koyamamaktadırlar. Türkiye'den bazı bilim adamları Osmanlı, Amerika ve Avrupa'daki bazı arşiv belgeleri ışığında bu konuyu dünyaya anlatmaya çalışmaktadırlar.

Ermeniler ise 1965'te tehcirin 50.yıldönümünde başlattıkları 4T planını 100. yıl olan 2015'te bitirmeyi amaçlıyorlar. Tanınma ve tanıtma aşamalarını bitirdiklerine inanan Ermeniler, tazminat ve toprak talepleri hususunda çalışmalar başlatmış durumda. Bugün Türkiye ve Ermenistan arasındaki ilişkiler sadece bu devletleri değil birçok ülkeyi ilgilendiriyor. Özellikle A.B.D. ve Fransa gibi ülkelerde yaşayan Ermeni diasporası bu ülkelerin Ermeni ve Türk politikalarını yönlendirecek etkiye sahip. Bilinmesi gereken noktalardan biri de şudur ki komşumuz olan Ermenistan'la soykırım iddialarından başka problemlerimiz de var. Ermenistan, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü kabul etmemektedir. Yani kuzey doğu sınırimızın çizildiği, 13 Ekim 1921 de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile imzalanan ve antlaşmanın hazırlandığı dönemde Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan delegelerinin de bulunduğu ve bu delegeler tarafından da kabul edilen Kars Antlaşması'nı tanımamaktadır. Bugün Ermenistan, Türkiye'nin Doğu Anadolu bölgesi için "Batı Ermenistan" ifadesini kullanmaktadır. İki ülke arasındaki diğer bir anlaşmazlık konusu olan Türkiye Ermenistan sınırı Ermenilerin Azerbaycan topraklarına saldırması sonucu

kapatılmıştır. Azerbaycan'a ait olan Karabağ'ın Ermenilerce işgal edilmesi bölgede büyük huzursuzluklara neden olmuştur. Dolayısıyla Kafkasya'da bugün varılmak istenen nokta Türkiye Azerbaycan birliğini dağıtmaktır. Sonuç olarak Ermenistan, Ermeni soykırım iddiaları ve Türkiye'nin toprak bütünlüğünü tanımamakta ısrar ettiği sürece iki ülke arasında ilişkilerin normalleşmesi oldukça zor görünmektedir.

ERMENİ SORUNU

1960'lı yılların ikinci yarısından itibaren, çeşitli ülkelerde yerleşik olan Ermeni grupların, Türkiye aleyhinde başlattıkları karalama kampanyaları ile varlığını hissettiren Sözde Ermeni Sorunu, 1973'ten sonra "Kanlı Ermeni Terörizmi'ne" dönüşmüştür. Bu tarihten itibaren Türkiye'ye yönelik Ermeni faaliyetleri "Dört T" planı çerçevesinde uygulamaya konulmuştur. Bu plan; Tanıtılma (terörizm ile), Tanınması (soykırımın kabul aşaması), Tazminat (Türkiye'den alınması), Toprak elde etmek (Türkiye'den) aşamalarını içermektedir.

Bugün maksatlı olarak, gündemde tutulmaya çalışılan Sözde Ermeni Sorununun ne derece mesnetsiz olduğunu ve ne tür çıkar kaygıları ile ortaya atıldığını daha iyi anlayabilmek için tarihsel gelişiminin incelenmesinde fayda görülmektedir. Ermeniler 1071'de ise Türk hâkimiyetine girmişler, Bizans'ın zulüm ve idaresinden kurtulmuşlardır. 19. yüzyılın sonlarına kadar da Osmanlı hâkimiyetinde en güzel dönemlerini yaşamışlar hatta Osmanlı Devleti'ne hizmetlerinden dolayı "Millet-i Sadıka" adını almışlardır.

Osmanlı Devleti zayıflamaya başladıktan sonra Ermeni kilisesi ve komitelerinin kışkırtıcı faaliyetleri sonucu Ermeni halkı Osmanlı'dan soğumaya başlamıştır. Osmanlı-Rus Savaşlarından sonra gündeme gelen, İngiltere ve Rusya tarafından tarih sahnesine sunulan Ermeni Sorunu aslında emperyalizmin Osmanlı İmparatorluğu'nu yıkma ve paylaşma politikalarının bir uzantısıdır.

Ermeniler isyan ve katliamlarına Anadolu ve Cenevre'de kurdukları Ermeni komiteleri ile başlamışlar ve ilk olarak 1890 Erzurum İsyanı olmak üzere, Kumkapı gösterisi, Kayseri, Yozgat, Çorum ve Merzifon olayları, Sason İsyanı, Bab-ı Ali Gösterisi, Zeytun ve Van isyanı, Osmanlı Bankası'nın işgali, Abdülhamit'e suikast teşebbüsü ve 1909 Adana İsyanlarını çıkartmışlardır. Bu olaylarda binlerce Türk hayatını kaybetmiştir.

Ermeniler, Türk halkına en büyük zararı, 1. Dünya Savaşı sırasında giriştikleri katliamlarla vermişlerdir. Bu dönemde Ermeniler, Ruslar hesabına casusluk yapmış, seferberlik gereği yapılan askere alma çağrısına uymaksızın askerden kaçmış, askere gelip silâh altına alınanlar ise silahları ile birlikte Rus ordusu saflarına geçerek "vatana ihanet" suçunu işlemişlerdir. Örneğin; Van'ın Zeve Köyü'nün bütün halkı kadın, çocuk ve yaşlı demeden öldürülmüştür.

Eski Milletvekili, Hampansum Boyacıyan, "Murat" kod adıyla Türk köylerine saldıran ve sivil nüfusu katleden gerilla gücünün başındaydı.

Tehcir Kanunu Uygulaması ve Sözde Ermeni Soykırımı İddiası

Osmanlı Hükümeti'nin bütün iyi niyetlerine rağmen, Ermeni olaylarının giderek yoğunlaşması,

savunmasız kalan Türk kadın ve çocuklarına Ermeni saldırılarının olması ve ordunun birçok cephede savaş halinde bulunması nedeniyle cephe gerisinin emniyete alınması ihtiyacı doğmuştur.

Bu maksatla, 24 Nisan 1915 'te Ermeni komiteleri kapatılmış ve yöneticilerden 2345 kişi "Devlet aleyhine faaliyette bulunmak" suçundan tutuklanmıştır. Ermenilerin her yıl "Sözde Soykırım Anma Günü" olarak andıkları 24 Nisan bu tarih olup tehcirle alakalı değildir.

Komitelerin kapatılması elebaşlarını ve bazı teröristlerin tutuklanmasıyla olaylar daha da şiddetlenmiştir. Bunun üzerine Osmanlı Devleti'ne karşı casusluk ve ihanetleri görülenlerin savaş alanlarından uzak yerlere "sevk ve iskan" için 27 Mayıs 1915' te "Tehcir Kanunu"nu çıkarılmıştır.

Göçe tabi tutulanlar imparatorluk sınırları içinde Ordu-Kastamonu, Ankara-Niğde, Malatya-Maraş, Diyarbakır-Urfa-Adana veya Suriye-İrak bölgelerine gönderilmiş olup 1916 Ekim sonuna kadar toplam 702.900 kişinin göç ettirildiği belgelerle sabittir.

1914 yılı resmi verilerine göre Osmanlı Devleti'nde 1.234.671 Ermeni nüfusu bulunmaktadır. Bu sayı Ermeni patrikhanesine göre 2,5 milyon, Lozan Konferansı Ermeni Heyeti'ne göre 2 milyon, Fransız Sarı kitabına göre 1,5 milyon, Britannica'ya göre 1,5 milyon ve İngiliz yıllığına göre 1 milyon olarak belirtilmektedir.

Buna göre en fazla 700.000 kişinin göçe tabi tutulduğu bir yer değiştirme olayında Ermenilerin iddia ettiği gibi 2-3 milyon kişinin öldürülmesi mümkün değildir. Çünkü Osmanlı Devleti içinde 1.230.000 civarında Ermeni bulunmaktadır. Bunun da ötesinde eğer Osmanlı Devlet, Ermeni tebaasından kurtulmak isteseydi bunu asimilasyon yoluyla halledebilirdi. Oysa açıklandığı üzere Ermeniler İmparatorluk içerisinde Türklerden bile rahat yaşam sürmüşlerdir.

O halde "Sözde Ermeni Soykırım İddiası" hiçbir belge ve kanıt dayanmayan hukuki zeminden yoksun olan ve Türk düşmanlığı üzerine bina edilen gerçek dışı bir hayal ürünüdür.

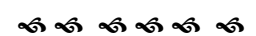
Tarih boyunca sayısız göç ve sürgün olayına maruz kalan Ermenilerin, bunların hiçbirini gündeme getirmeyip, sadece 1915'de Osmanlı Devleti tarafından son derece haklı gerekçelerle göçe tabi tutulmalarını **sözde soykırım** adı ile sorun haline getirmeleri maksatlıdır. Öyle ki batılı devletlerin Afrika ve Balkanlar'da yaşanmakta olan gerçek anlamdaki soykırım hareketlerine seyirci kalarak, Sözde Ermeni Soykırımına sahip çıkmaları, bunun en iyi göstergesidir.

Ayşegül BOZDAĞ

İlköğretim Matematik Öğretmenliği

"Dünya efkan,
Ermeni ahalinin tehciri hususunda
almaya mecbur kaldığımız karar için
bize karşı haklı bir ithamda bulunamaz"

ANKARA’NIN İNCİSİ ANITKABİR

Anıtkabir, Türk Kurtuluş Savaşı'nın ve inkılaplarının önderi, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün, Ankara Anıttepe'de (eski adıyla Rasattepe) bulunan ebedi istirahatgâhıdır. 1973'ten beri İsmet İnönü'nün de kabri Anıtkabir'de bulunmaktadır.

Anıtkabir yapılmadan önce burada bir rasathane bulunmasından dolayı buraya Rasttepe deniliyordu. 906 rakımlı bu tepede MÖ.12. yy.'da Anadolu'da devlet kuran Frig uygarlığına ait Tümülüsler bulunuyordu. Buraya Anıtkabir'in yapılmasına karar verildikten sonra, bulunan eserler yapılan kazılar sonucunda çıkarılmış ve günümüzde hala Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenmektedir.

Anıtkabir'in yerinin seçilmesi için görevlendirilen bir komisyon Türk Milletinin vazgeçilmez lideri Mustafa Kemal Atatürk için ebedi bir istirahatgâh yapmak amacıyla **1 Mart 1941'de uluslararası bir yarışma** düzenlendi. Bu yarışmaya sadece Avrupalı mimarların katılması şartı koyulmuş ancak kamuoyundaki tepkiler nedeniyle yarışma Türk mimarlara da açılarak uluslar arası bir yarışma düzeyine getirilmiştir. Hükümetçe tarafsız bir jüri kurulmuş ve bu jüriye; Prof. P. Bonatz, Prof. İvan Tenghom ve Macar Prof. Karoly Wickingler ile Türk sanatçıları Prof. Arif Hikmet Holtay, Mimar Çavuşoğlu ve Yüksek Mimar Muhlis Sertel katılmışlardır. Yarışmaya 27 yabancı ve 20 Türk mimar katılmış ve sonuçta üç eser ödül vermeye değer bulunmuştur. Bunlardan biri Tannenberg Anıtı'nı yapan Prof. Johannes Kruger'in, biri Prof. Arnoldo Foschini'nin, biri de İTÜ Mimarlık Fakültesi hocalarından Prof. Dr. Emin Halid Onat ile Doç. Dr. Ahmet Orhan Arda'nın eserleriydi. Hükümet Türk sanatçılarının eserlerini uygulamaya karar vermiştir. Bu kararın nedeninde şu düşünceler yer alıyordu: Yarışmayı kazanan üç proje birçok yönlerden aynı değerdedir. Fakat bunlar içinde, iki Türk'ün yaptığı eser bu ulusal konuyu daha başarılı ifade etmiştir. Bundan başka, jüri raporunda belirtildiği gibi, bu projenin araziye uygunluğu öteki projelerden daha başarılıdır. Anıtkabir'in bir üst katı yapılması düşünülmüş ancak inşaat maliyetinin düşürülmesi amacıyla yapılan çeşitli düzenlemeler yüzünden projenin üst katı yapılamamıştır. Anıtkabir projesinin belirlenmesinden sonra, ilk aşamada kamulaştırma çalışmaları yapılmış ve 9 Ekim 1944 tarihinde yapımına başlanmıştır. Anıtkabir'in inşası 9 yıllık bir süreden sonra dört aşamalı olarak 1953'te tamamlanmıştır.

I. Aşama:1944-1945: Toprak seviyesi ve aslanlı yolun isnat duvarını yapılmasını kapsayan birinci aşamaya 9 Ekim 1944'te başlanmış ve inşaat 1945'te tamamlanmıştır.

II. Aşama:1945-1950: Mozole ve tören meydanını çevreleyen yardımcı binaların

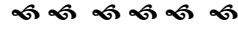
yapılmasını kapsayan ikinci aşama inşaat 29 Eylül 1945'te başlamış ve 8 Ağustos 1950'de tamamlanmıştır. Bu aşamada inşaatın kâgir ve betonarme yapı sistemine göre, temel basıncın azaltılması göz önünde tutularak, anıt kütesinin 'temel projesinin' hazırlanması kararlaştırılmıştır. 1947 yılı sonuna kadar mozolenin temel kazısı ve izolasyonu tamamlanmış ve her türlü çöküntüleri engelleyecek olan 11 metre yüksekliğinde betonarme temel sisteminin demir montajı bitirilme aşamasına gelmiştir. Giriş kuleleri ile yol düzeninin önemli bir kısmı, fidanlık tesisi, ağaçlandırma çalışmaları ve arazinin sulama sisteminin büyük bir bölümü tamamlanmıştır.

III. Aşama: Anıtkabir üçüncü kısım inşaatı, anıta çıkan yollar, aslanlı yol, tören meydanı ve mozole üst döşemesinin taş kaplaması, merdiven basamaklarının yapılması, lahit taşının yerine konması ve tesisat işlerinden oluşmuştur.

IV. Aşama: Anıtkabir'in dördüncü kısım inşaatı ise şeref holü döşemesi, tonozlar alt döşemeleri ve şeref holü çevresi taş profilleri ile saçak süslemelerini yapılmasını kapsıyordu. Dördüncü kısım inşaat 20 Kasım 1950'de başlamış ve 1 Eylül 1953'te bitirilmiştir.

Böyle muhteşem bir yapıyı ve hele de oradaki muhteşem atmosferi daha hissetmemiş olan arkadaşlarımızın mutlaka gidip orayı görmeleri ve o duyguyu hissetmeleri ve yaşamaları arzusuyla...

Habibe AVCI

& KİTAP KÖŞESİ & Serhat ALTINKAYNAK

ERMENİ EVLATLIKLAR

Erhan BAŞYURT

Türkiye için güncelliğini kaybetmemiş bir konu: "Ermeni Tehciri", "Sözde Ermeni Soykırımı"... Bu konuda tartışmalar halen devam etmekle birlikte dünya üzerinde birçok devlet tarih yazarken subjektiflikten sıyrılamamaktadırlar. Böylece bilimsel gerçekliği de göz ardı etmektedirler. Hâlbuki dönemin özelliklerini düşündüğümüzde Osmanlı Devleti, her devletin yapması gerektiği gibi bölgede güvenliğini sağlamak için böyle bir karar almış ve uygulamıştır. Bunu durumu soykırım olarak nitelendirmek cahillikten başka bir şey değildir.

"Ermeni Tehciri" ile ilgili farklı bir araştırma olarak ilk baskısını Şubat 2006'da yapmış olan "Ermeni Evlatlıklar, Saklı Kalmış Hayatlar" adlı eser, gazeteci Erhan BAŞYURT'un kaleminden çıkmıştır.

Yazarın kitabı yazmasında çıkış noktasını Bilgi Üniversitesi'ndeki "İmparatorluğun Son

Döneminde Osmanlı Ermenileri" adlı konferans oluşturmuştur. Bu konferansta yazar, tanıştığı konuşmacılardan bazılarının zamanında evlatlık verilen Ermenilerden olduğunu öğrenmiş ve bu konu onun dikkatini çekmiştir.

Kitapta nüfus cüzdanlarında anne ve babaları Müslüman gözüken ancak ataları Ermeni olan bu evlatlıkların hikâyeleri üzerinden yola çıkan yazar, şu sorulara cevap aramaktadır: Ermeni evlatlıklar, Osmanlı'nın zulmü mü, Müslümanların vicdanı mı? Ermeniler, Türk yetimleri ve Müslüman evlatlıkları neden kaçırmışlardı? Birçok kürt isyanının arkasında Ermeni evlatlıklar mı vardı? Sol terör örgütü Tikko ve Pkk içerisindeki etkin konumda bulunan "gizli Ermeniler" neden daha çok Alevi ve kürt kimliklerini tercih ediyorlardı?

Kısacası, "Ermeni Evlatlıklar" adlı eser tehcirin sosyal sonuçlarını masaya yatırmaktadır. Güncel olması bakımından ve güncelliğini kaybetmemesi açısından okunması gereken bir eserdir.

&TARİHTEN HİKÂVELER & Eda ALAGÖZ

"Tek Göz Yeter Sana"

Orhan Gazi İzmit'in fethine giderken, silah arkadaşı Gazi Ali Bey'i Hereke'nin fethine memur etmişti. Ali Bey, Hereke Kalesi yakınlarına gelince, kuvvetine bakmadan derhal hücumla geçti. Hereke tam fethedileceği sırada kaleden atılan bir ok Ali Bey'in gözüne saplandı. Ali Bey eliyle oku gözünden çıkartırken, yanında bulunan arkadaşları çok telaşlandılar, bunu gören Ali Bey şöyle dedi: "Bre yiğit arkadaşlarım, ne telaş edersiniz. Bir başa bir göz yeter. İki gözü arkada bırakmaktansa tek gözlü olup ileriye bakmak daha iyidir." Biri ejder biri yılanıdır Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'u muhasara ederken, Galata'da bulunan Cenevizliler, devamlı huzursuzluk çıkartıyorlardı. Devlet adamları Cenevizlilere neler yapılmasını kendisine sorduklarında, II. Mehmed şöyle cevap vermişti: "Bizans bizim için ejderdi, fakat Ceneviz ise bir yılanıdır. Şimdi biz, ejderi ezmek için yılanı uykuda tutmalıyız. Ejder yok edildikten sonra, yılanın başını vuracak hafif bir darbe ile onu yok etmek mümkündür."

"Görüyorsun Ya Hepsini De Genç"

I. Kosova Savaşı'ndan sonra Sultan Murad yanında Vezir Ali Paşa olduğu halde, savaş alanını geziyordu. Haçlı ordusundan ölenlerin hepsi de gençti. Sultan yerde yatanları göstererek: "Görüyorsunuz vezirim hepsi de genç" deyince, Ali Paşa da şu cevabı verdi: "Bunların içinde akıllı bir ihtiyar bulunsaydı, hiç sizinle savaşmaya cesaret edebilir miydi?" Sultan Murad biraz ilerlediğinde Miloş Kabiloviç adında bir Sırp, yerinden kalkıp yanlarına gelmeye çalıştı. Yeniçeriler kendisine mani olunca da: "Gidin... Ben el öpmeye geldim... Kral Lazar'ı tuttular, işte getiriyorlar" deyince, yeniçeriler de geçmesine izin verdiler. Aşık paşazade'ye göre Miloş Kabiloviç, Sultan Murad'a yaklaştı ve aniden mızrağını sapladı.

& TARİH MAGAZİN &
Arzu DURUKAN

TİTANİK “Tanrı Bile Batıramaz”

31 Mart 1909 ‘da muhteşem sözcüğü bile az gelen bir gemi yapımına başlanır. 31 Mayıs 1911’de denize indirilir. İlk seferini 10 Nisan 1912’de yapar. İngiltere’den Newyork’a hareket eder ama bu ilk ve son seferdir.

Devrinde en ileri teknoloji kullanılarak yapılmış 259 m uzunluğu, 28.2 m genişliğe 66.000 gros ton ağırlığa sahip olup içinde yüzme havuzu, spor salonu, Türk hamamı, kütüphane, tenis kortu bulunmaktaydı. 1. sınıf ortak odaları çok özel ağaç işlemeliği, pahalı mobilyalar mevcuttu. Bu muhteşem gemi için “Tanrı bile batıramaz” cümlesi kullanılmıştır. Oysa gemi ilk seferinde batmıştır...

Titanik ile ilgili birçok efsane vardır. Lanetli gemi olarak devrin gazetelerinde manşet olmuştur. Lanetli olmasına sebep geminin vaftiz edilmemesiydi. En çok tartışılardan biri ise geminin inşa edildiği şehir olan Kuzey İrlanda’da ki Belfast’ın tarikatçı bir şehir olmasıydı. Buna işaret olarak gemiye verilen” 390904” numarasının suya yansımadaki tersten okunuşunda “no pope”(papa yok) ifadesi gösteriliyormuş. Çünkü bu aşırı Protestan tarikatçıların Romalı Katolıklere saldırmak ve onları provoke etmek için kullandıkları bir sloganmış. Tabii ki bu bir şehir efsanesi. Titanik’e yada numarası olarak 400 ve 401 verilmiştir. Bir diğer efsane de Amerikalı yazar Morgan Robertson’un 1897 yılında yazdığı kitaptır. Yazar gençken denizcilik yapmıştır, sonra elmas eksperisi olmuş, Newyork’ta kuyumculuk yapmıştır. Hayalinde dev bir yolcu gemisi vardır, asla batmayan gemi...

Bir aşk teması üzerine kurulu olan öykünün kahramanları bu dev gemiye binip, İngiltere’den Amerika’ya gidiyordu ve aşk hikâyesi dünyanın en lüks gemisinde sürecekti. Ama öykünün kahramanları beklenmedik bir sürprizle karşılaşacak ve bir deniz kazası batmaz denen gemiyi okyanusun dibine sokacaktı. Robertson’un teması buydu, oturup yazmaya başladı ve öyküye iki ismi verdi “Futility” yani “nafile” ve “Titan kazası”.

Öykü de geçenler şöyledir: “Gözcü haykırdı; buzdağı! Birinci subay, kaptana haber verdi ve derhal makine dairesine git emri verildi. Fakat dev gemi durmuyordu, hızını kesmesi için zaman lazımdı ve sisler arasında görünen buz dağı yaklaşıyordu. Aşağıdan ise orkestranın ve eğlenen insanların sesi duyuluyordu. Sonra buzdağı, bu arada gemi ters çalışan pervanelerin gayretiyle yan dönmüştü ama yetersizdi ve kaptanla yardımcılarının bakışları arasında geminin sancak tarafı buzdağına çarptı. Darbe hafifti pek hissedilmedi, kaptan o anda “ucuz atlattık” diye düşünüyordu. Ama birkaç dakika sonra gemi birden yan yattı, buzdağı asıl yarayı su kesiminin altında açmıştı, yara öldürücüydü çünkü uğursuz buzdağı Titan’ın bordasını jilet gibi keserek parçalamıştı”. Daha sonra Robertson öyküye; geminin hızla su aldığı, alarm verildiğini, filikaların indirilerek, önce kadınlar ve çocukların bindirildiğini, yardım çağrılar yapılırken, Avrupa’nın en zengin ve ünlü ailelerinin mensuplarının birbirlerine ebediyen veda ederken, dev yolcu gemisi Titan’ın buzlu kutup sularına hızla gömüldüğünü anlatarak devam ediyordu. Evet, roman 1897’de yazılıyor, batış ise 1912.

Romanda anlatılanlarla yaşananlar tıpatıp aynı enteresan...

& ŞİİRLERİN DİLİ &
Habibe AVCI- Naciye DURU-
Samet ÖZDEN

ÇAĞRIŞIMLAR

Çok küçük bir yalanı
Çok büyük bir orantıda
Dinlediniz mi?
Çok büyük bir yalanı
Çok yalın bir doğrultuda
Söylediniz mi?
Gecikmiş bir gizlemi,
Birikmiş bir özlemi
Sakladınız mı?
Gelmeyecek bir gideni,
Olmayacak bir nedeni
Beklediniz mi?
Bir gerçeği erken,
Bir açlığı tokken
Anladınız mı?
Hep mi hep ölecekmiş gibi,
Hiç mi hiç ölmeyecekmiş gibi
Yaşadınız mı?
Yalanı sürmeye sürmeye,
Yanlış görmeye görmeye
Saklandınız mı..
Doğruluğun yönünde,
Doğruların önünde
Akladınız mı..
Ortamsız bir yaşamda,
Yaşamsız bir ortamda
Harcandınız mı..

Özdemir Asaf

Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni:
TARİHİN SEYRİNDE

Yayın Sorumlusu Öğretim Elemanı:

Tuba ŞENGÜL

Yayın Kurulu:

Eda ALAGÖZ,

Duygu ALTINOK, Sevil ARAZ,

Habibe AVCI, Kübra ÇALIŞKAN,

Cansu ÇİFTÇİ, Naciye DURU,

Arzu DURUKAN, Halil GOSTAK,

Samet ÖZDEN,

Yasemin TÜRKDOĞAN,

Gökçe URGANCI, Habibe UZUN,

Ahmet YİĞİT.

İletişim: tarihineyrende@gmail.com

Web adresi:

http://www.gef.gazi.edu.tr/dergi_tarih/

**TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİT**

**TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİT**